

Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

Les 2 : Zaanse Dieren

“Luister naar vogels, kijk tussen de planten en zoek op de grond naar kleine diertjes. Ga ook eens gewoon stil zitten in de natuur. Dan merk je hoeveel er eigenlijk gebeurt.”

- Stadsecoloog Daan Kinsbergen

 Duur: circa 60 tot 70 minuten

 Doelgroep: groep 3/4

 Leeftijd: 5 tot 8 jaar

 Benodigdheden:

1. Schoolbord of digibord.
2. Potloden.
3. Doorzichtige bakjes met deksel en gaten.
4. Vergrootglazen.
5. Per kind een uitgeprinte versie van het werkblad 'Voedselwebben'.
6. Per tweetal een uitgeprinte versie van de 'Insecten zoekkaart'.

1 Lesdoel (2 minuten)

De kinderen leren dat dieren belangrijk zijn voor de natuur in de Zaanstreek en dat dieren niet eng hoeven te zijn. Ze ontdekken dat er meer dan 6000 verschillende dieren leven in de Zaanstreek: in de lucht, in het water, op de grond en zelfs onder de grond. De kinderen leren dat dieren helpen om de natuur gezond te houden en dat we daarom altijd goed voor dieren en hun leefomgeving moeten zorgen. Ook begrijpen zij dat dieren, net als mensen, een veilige plek nodig hebben om te leven.

Instructie → Leg kinderen in eigen woorden het lesdoel uit.
Schrijf op het bord;

1. Ik weet dat er heel veel dieren leven in de Zaanstreek.
2. Ik begrijp waarom dieren belangrijk zijn voor een gezonde natuur.
3. Ik weet waarom we goed voor dieren en hun leefomgeving moeten zorgen.

2 Achtergrondinformatie (5 minuten)

In de Zaanstreek leven, naast wij mensen, meer dan 6000 verschillende dieren. (Waarneming.nl, 25-5-2026) De meeste dieren leven onder de grond, de anderen leven op de grond, in de lucht en in het water. In de Zaanstreek liggen verschillende natuurgebieden ter grootte van zo'n 3000 voetbalden of 25.000 voetbalvelden. Daar leven heel veel dieren. Sommigen komen zelfs bijna nergens anders voor. Zo is er een soort muis, de Noordse Woelmuis, die eigenlijk nergens ter wereld meer leeft behalve bij ons in de Zaanstreek. Maar er leven ook veel andere dieren. Grote dieren en kleine dieren. Dieren die kunnen vliegen, kunnen zwemmen, kunnen kruipen of soms allemaal. Wat dacht je van vleermuizen, die tussen huizen wonen. Of zwaluwen, vogels die onder dakpannen een nestje maken. Maar er leven ook otters, bevers, ringslangen, vossen, ooievaars en verschillende roofvogels. (Veer et al., 2012) Elk dier geeft de voorkeur aan een andere plek in onze stad. Een plek waar het droog of nat is, waar het veilig is en waar het kinderen kan krijgen en groot brengen. Natuurlijk moet er ook voldoende eten zijn dat hij lust. Voor sommige dieren zijn dat bepaalde planten of gras, maar voor anderen

Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

zijn dat kleine insecten of grotere dieren, waarop ze jagen. Een voorbeeld: De reiger is een grote vogel die graag kikkers eet. De reiger leeft dus altijd in de buurt van sloten of vijvers waarin veel kikkers zitten. Deze kikkers eten zelf weer graag kleine insecten, vliegen en vlinders. Die diertjes eten weer graag zaadjes uit planten of de nectar uit bloemen. Ze hebben elkaar dus allemaal nog om te kunnen leven en genoeg eten te hebben. Dit noem je een 'voedselweb'. (Begon et al., 2014)

Instructie → Vertel dit in eigen woorden aan de kinderen en gebruik eventueel eigen voorbeelden. Teken het voedselweb van het voorbeeld op het bord.

3 Binnenopdracht (15 minuten)

Laat kinderen het werkblad *Voedselwebben* maken. Welk dier eet welke plant of welke andere diersoort? En welke dieren of planten herken je?

Instructie → Deel het werkblad Voedselwebben en potloden uit. Geef vervolgens aan dat kinderen dat kinderen pijltjes moeten trekken van het dier naar de soort (plant of dier) die het eet. Sommige dieren eten meerdere soorten. Wanneer ze weten hoe een dier op hun werkblad heet, kunnen ze de naam van het dier erbij schrijven. Na afloop kan het nakijk-blad op het digibord worden getoond of op het schoolbord worden opgehangen. Bespreek de opdracht na met de kinderen.

Tip: Beoordeel als leerkracht zelf hoeveel voedselwebben je uitdeelt. Je kunt er één, twee, drie of vier aan de kinderen geven. Laat de kinderen hun

naam op de voedselwebben schrijven en geef ze na afloop van de les mee naar huis. Kinderen kunnen het dan thuis nogmaals bespreken.

4 Interactie met de klas (10 minuten)

Ga in gesprek met de kinderen over natuur en kom erachter hoe ze denken over dieren in hun woonomgeving en wat ze al weten. Stel de volgende vragen:

1. *Welke (wilde) dieren wonen er bij jou in de buurt? (geen huisdieren)*
2. *Wat eten die dieren?*
3. *Wat hebben die dieren nodig om te kunnen leven?*
4. *Welke gevaren zijn er voor de dieren?*
5. *Waarom is het belangrijk dat die dieren er zijn?*

Instructie → Ga aan de hand van bovenstaande vragen het gesprek met kinderen aan over dieren bij hen in de buurt. Schrijf een geschikt voorbeeld van een genoemd dier op en noteer daarbij:

- *Wat het eet.*
- *Wat het nodig heeft om zich voort te bewegen.*
- *Wat het nodig heeft om kinderen te kunnen krijgen en op te voeden.*
- *Wat een veilige plek is om zich te verstoppen voor vijanden of slecht weer.*

Tip: Als er geen geschikt voorbeeld genoemd wordt, kies dan voor de huismus -> insecten en zaden als voedsel, stekelige struiken als schuilplek tegen bijvoorbeeld katten, daken met dakpannen of kieren van gebouwen om een nest tussen te maken en voldoende groen, water en zandgrond om te kunnen leven en zich voort te bewegen.

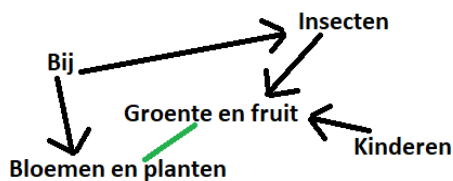
Lokale klimaatlessen voor een coole wereld

5 Video (5-10 minuten)

Speel de video over bomen af en beantwoord na afloop samen de vraag:

“Waarom zijn bijen belangrijk?”

Instructie → Geef eerst een paar kinderen de beurt om de vraag te laten beantwoorden. Schrijf daarna 'bij' op het bord. Teken een pijl naar een plant of bloem. Teken een pijl naar een andere plant of bloem. Leg uit dat de bloem stuifmeel achterlaat op de bij, waarmee hij de andere bloem bestuift. Hierdoor krijgt de bloem kinderen. Die kinderen eten wij weer op want dat zijn de groenten en fruit op ons bord. Teken kinderen en trek een pijl naar groenten en fruit. Teken een pijl van de bij naar insecten. Leg uit dat de bij graag insecten eet. Alleen die insecten worden vaak door mensen dood gemaakt met gif, omdat de insecten graag ook iets van de groenten en het fruit willen eten. Teken een pijl van de insect naar het groenten en fruit. Leg uit dat wanneer er geen insecten zijn, de bij niks heeft om te eten en dat de bij dan niet langs de bloemen gaat. Wanneer dat gebeurt wordt het stuifmeel niet door hem van de ene naar de andere bloem gebracht. En daardoor groeit er geen groente of fruit meer. We hebben elkaar dus allemaal nodig, de kinderen, de bijen, de planten en de insecten. (zie voorbeeld van dit voedselweb)

5 Buitenopdracht (20 minuten)

De klas gaat in tweetallen het schoolplein op en neemt een doorzichtig bakje, een *Insecten zoekkaart* en eventueel een vergrootglas. Laat de kinderen losse dingen uit de natuur zoeken en opplakken op het vel papier. Zo leren de kinderen dat de natuur overal om hen heen, niet eng en niet vies is.

Instructie → Deel per tweetal het zoekblad bij deze opdracht uit en een bakje met deksel en gaatjes erin. Geef vervolgens aan dat ze moeten zoeken naar de dieren op het zoekblad en die in het bakje moeten doen. Laat ze in het bakje ook een paar groene bladeren of gras doen. Geef aan dat voorzichtig moet worden omgegaan met de diertjes.

Let op: geef aan de kinderen aan dat ze bijen of wespen niet mogen pakken. Die moeten ze proberen te onthouden als ze die zien. Beoordeel zelf of de kinderen ook gewaarschuwd moeten worden tegen bepaalde rupsen op het schoolplein.

Ga na 15 minuten weer naar binnen. Schrijf op het bord op welke dieren ze hebben gevonden. Als er nog tijd is, bespreek dan de dieren klassikaal. Vinden de kinderen dat er veel of weinig dieren op het schoolplein leven? Waarom is dat, denken ze? Laat de kinderen na afloop van de les de diertjes weer terugzetten op het schoolplein.

6 Feedback van de klas (5 minuten)

Vraag de kinderen of ze de les leuk vonden. Ga vervolgens na wat ze hebben geleerd en of de vooropgestelde leerdoelen zijn behaald.